ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA GEÇİŞİN ÖZKAYNAK ÜZERİNE ETKİLERİ: BORSA İSTANBUL ÖRNEĞİ*

Yrd.Doç.Dr. Serkan TERZİ**

Yrd.Doç.Dr. İlker Kıymetli ŞEN***

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, yerel muhasebe düzenlemelerinden (MUGT), Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS)'lere geçişin özkaynak üzerindeki etkilerinin araştırılmasıdır. Bunun için Borsa İstanbul'da (BIST) kayıtlı 144 üretim şirketi analize dahil edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda UMS/UFRS'lere geçişin özkaynak kalemleri üzerinde istatistiksel açıdan önemli etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen diğer bulgu ise, özkaynak kalemleri içinde en fazla sermaye yedekleri ile geçmiş yıl kar/zararları kalemleri etkilenmiş olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Uyumlaştırma, Borsa İstanbul

JEL Sınıflandırması: C12, G28, M41

EFFECTS OF THE TRANSITION TO INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS ON EQUITY: EVIDENCE FROM ISTANBUL STOCK EXCHANGE

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effects of transitions from local accounting regulations (GAAP) to International Accounting Standards and International Financial Reporting Standards (IAS/IFRS) on shareholders' equity. In our study, we used 144 manufacturing corporations listed on the Istanbul Stock Exchange (ISE). As a result of our analysis, we found that the conversion to IASs/IFRSs had statistically significant effects on shareholders' equity. In another finding, we identified that capital reserves and retained earnings or

* Türkiye Muhasebe Standartları Ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları, UMS/UFRS'lerin Türkçe Bire Bir Tercümesi Olduğundan, Çalışmamızda TMS/TFRS Yerine UMS/UFRS İfadesi Kullanılmıştır.

** Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, serkanterzi@karatekin.edu.tr

*** İstanbul Ticaret Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe Ve Denetim Bölümü, ilksen@ticaret.edu.tr

accumulated losses are most affected accounts in shareholders' equity.

Keywords: International Accounting Standards, International Financial Reporting Standards, Harmonization, Istanbul Stock Exchange

JEL Classification: C12, G28, M41

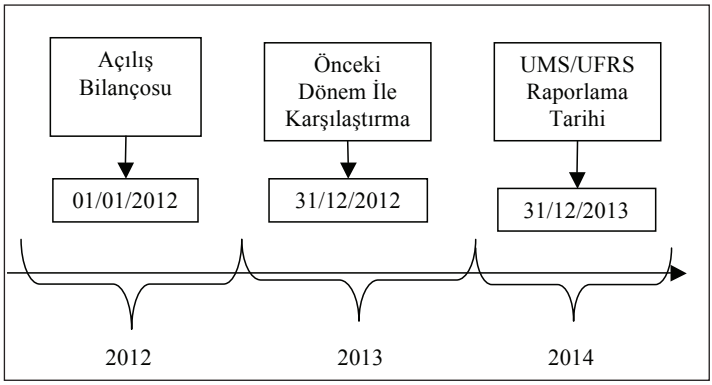
1. GİRİŞ

Türkiye Muhasebe Sistemi önce Fransa, daha sonra da Almanya'daki düzenlemelerden etkilenmiştir. 1950'li yıllarda ise Amerika ile gelişen ekonomik ve politik ilişkilerin bir sonucu olarak Türkiye Muhasebe Sistemi, Amerikan Muhasebe Sisteminden etkilenmiştir. Türkiye'de muhasebe ile ilgili ilk düzenleyici kurum olarak 1981 yılında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) kurulmuştur. Ancak SPK'nın yetki alanı Sermaye Piyasası Mevzuatı ile sınırlı tutulmuştur. Bu düzenlemeyi takiben Maliye Bakanlığı tarafından 1994 yılında Muhasebe Uyguluma Genel Tebliği yayınlanarak, tüm şirketlerin Tek Düzen Hesap Planı kapsamında (bazı şirketler hariç) muhasebe tutmaları zorunlu hale gelmiştir (Ağca ve Aktaş 2007, 104).

Küreselleşme nedeniyle ülkeler arasındaki ticari faaliyetlerin ve uluslararası sermaye piyasalarının gelişmesi, muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarında da ortak dilin kullanılması gerekliğini ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından UMS/UFRS yayınlanmaktadır. Türkiye de ise bu standartlara uyum sağlamak amacıyla 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) ve SPK tarafından çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

TTK, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte 1 Ocak 2013 tarihinden itibaren halka kapalı (kamuya hesap verme yükümlülüğü olmayan) bazı sermaye şirketleri Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayınlanmakta olan Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'na (TMS/TFRS) uygun raporlama yapacaktır. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yapılan 14.11.2012 tarihli toplantısında hangi şirketlerin TMS/TFRS'lere göre raporlama yapacakları açıklanmıştır. Buna göre üç kriter esas alınacağı bildirilmiş olup bunlar; aktif toplamı (150 milyon TL ve üzeri), yıllık ne satış hasılatı (200 milyon TL ve üzeri) ve çalışan sayısı (500 ve üzeri). Bu üç ölçütten ikisini üst üste iki hesap dönemi sağlayan şirketler TMS/TFRS'lerle uyumlu finansal tablo hazırlamaları gerekmektedir.

Mevcut uygulama ile UMS/UFRS'ler arasında birçok değerleme ve raporlama farklılıkları bulunmaktadır. Buna göre UMS/UFRS'lerle uyumun sağlanması amacıyla halka kapalı olan, ancak UMS/UFRS'lerle uyumlu raporlama yapmak zorunda olan şirketlerin açılış bilançosu ve karşılaştırmalı finansal tablo sunumları Şekil 1'de gösterildiği gibi olacaktır.

Şekil 1. UMS/UFRS'lerle Uyum ve Açılış Bilançosu

Türkiye'de İMKB'de işlem gören şirketlerden 2005 yılında zorunlu olarak ilk kez UMS/UFRS'lerle uyumlu finansal tablolarını hazırlayacak olan şirketler, 2004 yılında hem UMS/UFRS'lerle uyumlu (Seri:XI, No: 25 ve Seri:XI, No: 29 tebliğlerine göre), hem de yerel düzenlemelere göre (tarihi maliyetli Seri:XI, No:1, enflasyona göre düzeltilmiş Seri:XI, No:20 tebliğlere göre) finansal tablolarını hazırlamışlardır (Büyükşalvarcı ve Uyar 2011, 43).

Türkiye'de bir çok halka kapalı şirketin (KOBİ dahil) finansal raporlama sistemini UMS/UFRS'lere uyumlu hale getirmesi ile şirketlerin özkaynak tutarı etkilenecektir. Bu etkinin neticesinde şirketlerin bazılarında özkaynak yapısını güçlenirken, bazılarında ise zayıflama olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yerel muhasebe düzenlemelerinden UMS/UFRS'lere geçişin özkaynak üzerindeki etkilerinin araştırılmasıdır. Bu araştırma sonucunda araştırmaya dahil edilen şirketlerin özkaynak yapılarının geçiş sürecinden nasıl etkilendiği ortaya konmuştur.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Son yıllarda UMS/UFRS'lere geçişin etkileri üzerinde yapılmış bazı ampirik araştırmalar mevcuttur. Literatürdeki bazı çalışmalar aşağıda açıklanmıştır.

Harris ve diğerleri (1994) çeşitli kriterlere göre Alman ve Amerikan şirketleri için değer ilişkisini karşılaştırmıştır. Yapılan çalışma sonucunda Alman şirketlerinin muhasebe verilerinin anlamsız olduğu ve bu verilerin önemli bir biçimde hisse getirileri ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Aisbitt (2006) yaptığı çalışmada İngiltere'de yerel düzenlemelere göre hazırlanmış finansal tabloların UMS/UFRS'lere dönüştürülmesinin özkaynaklar üzerine etkilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda bir bütün olarak özkaynak üzerinde UMS/UFRS'lerin istatistiksel açıdan etkisi olmadığı belirlenmiştir. Genellikle etkinin bireysel ve bazı finansal tablo kalemleri ile sınırlı kaldığı tespit edilmiştir.

Ağca ve Aktaş (2007) Türk sermaye piyasasından elde ettikleri veriler yardımıyla UMS/UFRS ve yerel düzenlemelere göre hazırlanan finansal tabloları, finansal rasyolarla analiz etmişler ve farklılıkları araştırmışlardır. Araştırmacılar çalışmalarına 5 sektörün şirketlerini dahil etmişlerdir. Ancak her sektörle ilgili farklı sayıda gözlem yapmışlardır. Yapılan çalışmanın neticesinde bazı değişkenlerin seçilen örneklem için istatistiksel açıdan önemli olduğu tespit edilmiştir.

Callao ve diğerleri (2007) İspanya'da UMS/UFRS uyumunun finansal raporlama ve karşılaştırılabilirliğe etkisini araştırmışlardır. Bu amaçla IBEX-35 şirketleri analize dahil edilmiştir. Yapılan çalışmada yerel düzenlemeler ve UMS/UFRS açısından finansal rasyolar ile finansal tablo kalemleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler incelenmiştir. Çalışma sonucunda iki farklı standarda göre hazırlanan finansal tablolar arasında istatistiksel açıdan ilişki tespit edilmiştir. Bilançoda özellikle toplam yükümlülükler, uzun vadeli yükümlülükler, nakit ve benzerleri ve özkaynak kalemlerinin etkilendiği belirlenmiştir.

Haverals (2007) Belçika'da UMS/UFRS'lerle uyumun Avrupa Birliği Komisyonu'nun global vergi harmonizasyonu politikası gereğince şirketlerin vergi yüklerine etkisini incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda Belçika şirketlerinin etkin vergi yükü üzerinde UMS/UFRS tabanlı vergi muhasebesinin etkisinin büyük olduğu ve tek tip bir formatın olmadığı belirtilmiştir.

Lantto ve Sahlström (2009) Finlandiya'da yaptıkları araştırmada UMS/UFRS'lere geçişin etkilerini seçilen finansal rasyolar yardımıyla tespit etmeye çalışmışlardır. Yapılan çalışma sonucunda UMS/UFRS'lerin adaptasonunda seçilmiş finansal rasyoların önemli düzeyde etkilendiğini tespit etmişlerdir. Bunun nedeni olarak da gerçeğe uygun değer muhasebesinin kuralları ve diğer önemli muhasebeleştirme kuralları olduğu belirtilmiştir.

Callao Gaston ve diğerleri (2010) İspanya ve İngiltere'de yerel düzenlemeler ile UMS/UFRS'lerin muhasebe rakamlarına ve defter değeri ile piyasa değeri üzerine etkisini incelemişlerdir. Ayrıca UMS/UFRS'lere göre hazırlanan finansal bilgilerin yerel düzenlemelere göre daha kaliteli olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan çalışmada her iki ülkede UMS/UFRS'ye geçişin istatistiksel açıdan etkili olduğu; ancak İngiltere'de bu etkinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca her iki ülkedeki finansal tabloların ilişkisi üzerine yapılan çalışmada UMS/UFRS'lerin negatif etkisi belirlenmiştir. Bununla birlikte sadece İspanya'daki etki önemli olarak tespit edilmiştir.

Guggiola (2010) Avrupa Birliği'nde UMS/UFRS uyumunun muhasebe harmonizasyonu ve piyasa etkinliği üzerinde etkileri ile ilgili literatür taraması yapmıştır. Yapılan çalışmada UMS/UFRS uyumunun hem finansal tablolar, hem de piyasa etkinliği üzerinde önemli etkilerin olacağı belirtilmiştir.

Iatridis (2010) UMS/UFRS uyumunun İngiltere'de belirli finansal rasyolar yardımıyla etkisini araştırmıştır. Yapılan çalışmada UMS/UFRS adaptasyonunun İngiliz şirketlerinin finansal performansını üzerinde önemli düzeyde etkilediği ve UMS/UFRS'deki gerçeğe uygun değer muhasebesinin gelir tablosu rakamlarında değişkenlik ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

Blanchette ve diğerleri (2011) UMS/UFRS'lerin erken uygulanmasının Kanada'nın yerel düzenlemelerine etkilerini finansal rasyolar yardımıyla incelemiştir. Yapılan çalışmada gerçeğe uygun değer muhasebesi ve konsolidasyonun temel farklılıklara neden olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca UMS/UFRS'lere geçişin yerel düzenlemelere göre hazırlanan finansal tablolarda önemli değişimlere neden olduğu belirtilmiştir.

Büyükşalvarcı ve Uyar (2011) yaptıkları çalışmada farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal rasyolar arasında farklılık olup olmadığını araştırmışlardır. Ayrıca farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen finansal rasyolar ile hisse senedi getirileri ve piyasa değerleri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, UMS/UFRS'lere geçişin finansal oranlar üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Terzi ve diğerleri (2013) yaptıkları çalışmada Türkiye'de borsaya kayıtlı üretim şirketleri üzerinde UMS/UFRS'lere uyumun etkisi incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgularla, İMKB'de imalat sanayinde faaliyet gösteren şirketlerin yerel düzenlemeler ve UMS/UFRS'lere göre hazırlanmış finansal tablolarının karşılaştırılabilirliği istatistiksel

olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada geçişin özkaynak kalemi üzerinde de istatistiksel açıdan etkisi olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmaların yanında Terzi ve diğerleri (2007), Terzi (2008) ve Terzi ve diğerleri (2008), MUGT ile UMS/UFRS'lerin finansal tablo kalemleri üzerine etkisine ilişkin bazı vaka çalışmaları yapmışlardır. Bu çalışmalarda UMS/UFRS'lere geçişin finansal tablo kalemlerine, hesap planı ile muhasebeleştirme ve ölçme ilkelerine olan etkileri örnek vakalar yardımıyla açıklanmıştır.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1. Örneklem Seçimi ve Veri Kaynakları

SPK'nın 15.11.2003 tarihinde yayınladığı Seri.XI, 25 no.lu "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği" ile İMKB'ye kote olan şirketlerin finansal tablolarını 2005 yılından itibaren UMS/UFRS'lerle uyumlu hazırlamaları gerekli kılınmıştır. Aynı zamanda bu tebliğ ile uygulamacılara erken uygulama izni verilmiş olup, isteyen uygulamacılar ise finansal tablolarını 2003 yılından itibaren UMS/UFRS'lerle uyumlu hazırlayabilmişlerdir.

Çalışmamızda BIST'de[1] imalat sanayinde kote olan 144 şirket analize dahil edilmiş olup, bunlardan 100 tanesi 2005 yılında, 44 tanesi 2003 yılında UMS/UFRS'lerle uyumlu finansal tablo hazırlamışlardır. 144 şirket içinden 2 şirketin hisseleri borsada işlem görmemekle birlikte ortak sayısından dolayı finansal tablolarını UMS/UFRS'lerle uyumlu olarak hazırlamaktadır. Ancak bazı şirketler, verilerinin uygun olmamasından dolayı analizden çıkartılmıştır. Bu çalışmada UMS/UFRS'lere göre hazırlanan finansal tablolar ile MUGT'ne göre hazırlanan finansal tablolar ve şirketlerin faaliyet raporları esas alınmıştır. Analize dahil edilen şirketlerin UMS/UFRS ile MUGT'ne göre hazırlanan tabloları, standart bir formatta hazırlanmamıştır. Analize dahil edilen şirketlerin karakteristik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

1 5 Nisan 2013 tarihinde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) ismi, Borsa İstanbul (BIST) olarak değiştirilmiştir. Bundan dolayı çalışmada BIST ismi kullanılmıştır.

Tablo 1. Şirketlerin Karakteristik Özellikleri

	Ortalama		Standart Sapma	
Karakteristikler ('000 TL)	**UMS/UFRS**	**MUGT**	**UMS/UFRS**	**MUGT**
Dönen Varlıklar	123.711	160.870	329.676	430.262
Duran Varlıklar	185.614	163.146	482.045	423.945
Kısa Vadeli Borçlar	84.411	109.200	266.867	307.942
Uzun Vadeli Borçlar	38.947	42.357	90.707	106.505
Özsermaye	175.142	160.727	486.403	472.295

Dönen varlıklar ve kısa vadeli yükümlülükler ($p>0,10$) dışındaki değişkenler arasındaki fark, istatistiksel açıdan %1 düzeyinde anlamlıdır.

Çalışmaya dahil edilen üretim sektöründeki şirketlerin dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Analize Dahil Edilen Şirketler ve Sektör Grupları

Sektörler	**Şirketler**
Gıda, İçki ve Tütün	ALYAG, ULKER, SELGD, TBORG, KERVT, PNSUT, PETUN, BANVT, PENGD, FRIGO, KENT, SKPLC, MERKO, PINSU, KNFRT, ERSU, TATKS, KRSTL, TUKAS
Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	ARSAN, SNPAM, SONME, IDAS, GEDIZ, ATEKS, SKTAS, BRMEN, ALTIN, MEMSA, KORDS, DESA, YATAS, TUMTK, BYSAN, YUNSA, BOSSA, DERIM, LUKSK, ESEMS, BISAS, AKALT, KRTEK, MNDRS, BERDN, SIFAS, POLYL, OKANT
Orman Ürünleri, Mobilya ve Kâğıt Ürünleri	KLBMO, GENTS, DENTA, HURGZ, OLMKS, DOBUR, VKING, BAKAB, TIRE, ALKA, KARTN
Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik	DYOBY, ECILC, TRCAS, CBSBO, PRTAS, EPLAS, MRSHL, GUBRF, PIMAS, SODA, DEVA, BRISA, PETKM, GOODY, AKSA, AYGAZ, TUPRS, SASA, ALKIM, BAGFS, EGGUB, EGPRO, PTOFS, HEKTS
Taş ve Toprağa Dayalı	ECYAP, GOLTS, EGSER, BTCIM, KUTPO, ANACM, TRKCM, DENCM, CIMSA, AFYON, BSOKE, NUHCM, CMBTN, CMENT, DOGUB, BUCIM, KONYA, HZNDR, USAK, AKCNS, ASLAN, IZOCM, MRDIN, BOLUC, UNYEC, ADANA
Metal Ana Sanayi	BURCE, IZMDC, SARKY, EREGL, BRSAN, ERBOS, FENIS, CELHA, BURVA, DMSAS, CEMTS, KRDMD
Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	MAKTK, GEREL, VESTL, KARSN, PARSN, TUDDF, KLMSN, EMNIS, ASUZU, EMKEL, EGEEN, BFREN, ALCAR, DITAS, MUTLU, TOASO, IHEVA, FROTO, ARCLK, OTKAR, PRKAB, FMIZP
Diğer	SERVE, ADEL

3.2. Değişkenler ve Yöntem

Çalışmada UMS/UFRS'lerin özkaynak üzerine etkilerinin incelenmesi amacıyla, çeşitli finansal tablo kalemleri kullanılmıştır. Finansal tablo kalemlerinin isimlendirilmesinde SPK tarafından yayınlanan ve İMKB'ye kote olan şirketlerin kullandıkları formatlar kullanılmıştır. Değişkenlerin seçilmesinde kısa ve uzun vadeli olan ve aynı nitelikteki finansal tablo kalemleri tek bir değişken olarak dikkate alınmıştır. Tablo 3'te çalışmamızda kullanılan değişkenler sunulmuştur.

Tablo 3. Seçilen Değişkenler

Değişkenler	Açıklama	Değişkenler	Açıklama
VAR01	Dönen Varlıklar	VAR17	Ticari ve Diğer Borçlar (net)
VAR02	Nakit ve Benzerleri	VAR18	Alınan Avanslar
VAR03	Finansal Varlıklar (net)	VAR19	Borç Karşılıkları
VAR04	Ticari ve Diğer Alacaklar (net)	VAR20	Ertelenen Vergi Yükümlülüğü
VAR05	Canlı Varlıklar (net)	VAR21	Diğer Yükümlülükler (net)
VAR06	Stoklar (net)	VAR22	Uzun Vadeli Yükümlülükler
VAR07	Ertelenen Vergi Varlıkları	VAR23	Azınlık Payları
VAR08	Diğer Varlıklar	VAR24	Özkaynak (Özsermaye)
VAR09	Duran Varlıklar	VAR25	Sermaye
VAR10	Şerefiye (net)	VAR26	Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi
VAR11	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (net)	VAR27	Sermaye Yedekleri
VAR12	Maddi Varlıklar (net)	VAR28	Kar Yedekleri
VAR13	Maddi Olmayan Varlıklar (net)	VAR29	Net Dönem Karı/Zararı
VAR14	Toplam Varlıklar	VAR30	Geçmiş Yıllar Kar/Zararları
VAR15	Kısa Vadeli Yükümlülükler	VAR31	Toplam Kaynaklar
VAR16	Finansal Borçlar (net)		

Seçilen değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Bundan dolayı aşağıdaki hipotezler sınanmıştır.

$\mathbf{H_0} : \mu_{(MUGT)i} = \mu_{(UFRS)i}$

$\mathbf{H_1} : \mu_{(MUGT)i} \neq \mu_{(UFRS)i}$

Bu hipotezlerden sıfır (null) hipotezi, UMS/UFRS'lerle uyumlu olan değişkenler ile MUGT kapsamında hazırlanan değişkenler arasında anlamlı ilişki olmadığını ifade etmektedir. Alternatif hipotez ise, UMS/UFRS'lere göre tespit edilen değişkenler ile MUGT'ne göre belirlenen değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkinin olduğunu ifade etmektedir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Seçilen değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki olup olmadığının belirlenmesinde kullanılacak yöntemin belirlenmesi amacıyla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile normallik sınaması yapılmıştır. Yapılan testin sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Normallik Sınaması Testinin Sonuçları[2]

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk		Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	İstatis.	Sig.	İstatis.	Sig.		İstatis.	Sig.	İstatis.	Sig.
VAR01 (MUGT)	0,366	0,000	0,332	0,000	VAR16 (UFRS)	0,399	0,000	0,196	0,000
VAR01 (UFRS)	0,354	0,000	0,315	0,000	VAR17 (MUGT)	0,382	0,000	0,291	0,000
VAR02 (MUGT)	0,393	0,000	0,279	0,000	VAR17 (UFRS)	0,349	0,000	0,357	0,000
VAR02 (UFRS)	0,401	0,000	0,250	0,000	VAR18 (MUGT)	0,371	0,000	0,344	0,000
VAR03 (MUGT)	0,365	0,000	0,368	0,000	VAR18 (UFRS)	0,397	0,000	0,267	0,000
VAR03 (UFRS)	0,377	0,000	0,331	0,000	VAR19 (MUGT)	0,357	0,000	0,334	0,000
VAR04 (MUGT)	0,324	0,000	0,436	0,000	VAR19 (UFRS)	0,389	0,000	0,226	0,000
VAR04 (UFRS)	0,288	0,000	0,523	0,000	VAR20 (UFRS)	0,317	0,000	0,537	0,000
VAR05 (UFRS)	0,517	0,000	0,072	0,000	VAR21 (UFRS)	0,438	0,000	0,119	0,000
VAR06 (MUGT)	0,371	0,000	0,275	0,000	VAR22 (MUGT)	0,345	0,000	0,392	0,000
VAR06 (UFRS)	0,360	0,000	0,285	0,000	VAR22 (UFRS)	0,334	0,000	0,399	0,000
VAR07 (UFRS)	0,438	0,000	0,134	0,000	VAR23 (MUGT)	0,437	0,000	0,152	0,000
VAR08 (MUGT)	0,370	0,000	0,319	0,000	VAR23 (UFRS)	0,435	0,000	0,147	0,000
VAR08 (UFRS)	0,405	0,000	0,206	0,000	VAR24 (MUGT)	0,339	0,000	0,300	0,000
VAR09 (MUGT)	0,353	0,000	0,354	0,000	VAR24 (UFRS)	0,340	0,000	0,317	0,000
VAR09 (UFRS)	0,351	0,000	0,349	0,000	VAR25 (MUGT)	0,346	0,000	0,320	0,000
VAR10 (MUGT)	0,506	0,000	0,098	0,000	VAR25 (UFRS)	0,288	0,000	0,582	0,000
VAR10 (UFRS)	0,484	0,000	0,097	0,000	VAR26 (UFRS)	0,459	0,000	0,220	0,000
VAR11 (UFRS)	0,470	0,000	0,182	0,000	VAR27 (MUGT)	0,431	0,000	0,145	0,000
VAR12 (MUGT)	0,374	0,000	0,280	0,000	VAR27 (UFRS)	0,354	0,000	0,303	0,000
VAR12 (UFRS)	0,363	0,000	0,305	0,000	VAR28 (MUGT)	0,391	0,000	0,266	0,000
VAR13 (MUGT)	0,458	0,000	0,078	0,000	VAR28 (UFRS)	0,368	0,000	0,332	0,000
VAR13 (UFRS)	0,365	0,000	0,358	0,000	VAR29 (MUGT)	0,340	0,000	0,298	0,000
VAR14 (MUGT)	0,357	0,000	0,359	0,000	VAR29 (UFRS)	0,398	0,000	0,161	0,000
VAR14 (UFRS)	0,350	0,000	0,338	0,000	VAR30 (MUGT)	0,380	0,000	0,280	0,000
VAR15 (MUGT)	0,370	0,000	0,326	0,000	VAR30 (UFRS)	0,313	0,000	0,426	0,000
VAR15 (UFRS)	0,376	0,000	0,268	0,000	VAR31 (MUGT)	0,357	0,000	0,359	0,000
VAR16 (MUGT)	0,379	0,000	0,279	0,000	VAR31 (UFRS)	0,350	0,000	0,338	0,000

2 Bazı değişkenler, MUGT'ne göre hazırlanan finansal tablolarda yer almamaktadır. Örneğin Canlı Varlıklar gibi. Bundan dolayı bu değişkenler için sadece UMS/UFRS'ye göre hazırlanan finansal tablo bilgileri esas alınarak normallik sınaması yapılmıştır.

Normallik sınamasına göre değişkenlerin anlamlılık düzeylerinin %5'in altında (p<0,000) olmasından dolayı parametrik olmayan testlerden Wilcoxon Signed Rank Testi uygulanmış olup, sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur. Wilcoxon Testi, eşli örneklem t- testinin parametrik olmayan karşılığıdır. Bu testte iki değişkenin aralıklı/oranlı olmadığı ve verilerin normal dağılmadığı varsayılır.

Tablo 5. Wilcoxon Signed Rank Testi Sonuçları

Değişkenler (3)	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)	Değişkenler (2)	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
VAR01	-0,219	0,827	VAR17	-5,255	(*) 0,000
VAR02	-2,774	(*) 0,006	VAR18	-4,717	(*) 0,000
VAR03	-0,010	0,992	VAR19	-9,674	(*) 0,000
VAR04	-1,945	(***) 0,052	VAR21	-9,817	(*) 0,000
VAR06	-2,482	(**) 0,013	VAR22	-3,532	(*) 0,000
VAR08	-4,603	(*) 0,000	VAR23	-0,280	0,779
VAR09	-6,405	(*) 0,000	VAR24	-4,076	(*) 0,000
VAR10	-0,747	0,455	VAR25	-6,123	(*) 0,000
VAR12	-4,078	(*) 0,000	VAR27	-6,819	(*) 0,000
VAR13	-0,471	0,638	VAR28	-5,901	(*) 0,000
VAR14	-4,989	(*) 0,000	VAR29	-4,642	(*) 0,000
VAR15	-1,459	0,145	VAR30	-2,867	(*) 0,004
VAR16	-3,641	(*) 0,000	VAR31	-4,989	(*) 0,000

(1) VAR05, VAR07, VAR11, VAR20 ve VAR 26 değişkenleri, MUGT'ne göre hazırlanmış finansal tablolarda yer almadığından Wilcoxon Signed Rank Testi uygulanmamıştır. Bunun nedeni ise, istatistiksel açıdan karşılaştırma yapılma imkanının olmamasıdır.

(*) %1 hata düzeyinde anlamlı

(**) %5 hata düzeyinde anlamlı

(***) %10 hata düzeyinde anlamlı

Tablo 5'ten de görüldüğü üzere, UMS/UFRS'ye göre hazırlanmış ve MUGT'e göre hazırlanmamış finansal tablolardan elde edilen değişkenlerden; VAR01, VAR03, VAR10, VAR13, VAR15 ve VAR23 için istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 20 değişkenin istatistiksel açıdan (%1, %5 ve %10 düzeyinde) anlamlı bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle bu değişkenler için (H_1: $\mu_{(MUGT)i} \neq \mu_{(UFRS)i}$) hipotezi kabul edilmiştir. Özellikle özkaynak grubundaki değişkenlerin %1 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular neticesinde UMS/UFRS'lere geçişin en çok yabancı kaynaklar ile özkaynaklar üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Literatürde Aisbitt (2006) yaptığı çalışmada UMS/UFRS'ye geçişin özkaynaklar üzerinde bir bütün olarak etkisi olmadığını ifade ederken, Callao ve diğerleri (2007), Lantto ve Sahlström (2009), Callao Gaston ve diğerleri (2010) ile Terzi ve diğerleri (2013) yaptıkları çalışmada UMS/UFRS uyumunun özkaynak ve yabancı kaynaklar üzerinde istatistiksel açıdan etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Aisbitt (2006) yaptığı çalışmada finansal tablo kalemlerinden en çok VAR02, VAR12 ve VAR17'nin etkilendiğinin (%50 ve üzerinde) belirtirken, Terzi ve diğerleri (2013) ise VAR06, VAR09, VAR22 ve VAR24 değişkenlerinin (%1 anlamlılık seviyesinde) etkilendiğini tespit etmişlerdir.

4.1. UMS/UFRS'ye Geçişin Özkaynak Üzerindeki Etkileri

Analize dahil edilen şirketlerin sektörel açıdan özkaynaklarındaki (net varlıklardaki) değişimin etkisi Tablo 6'da sunulmuştur. Bu durum, şirketlerin yerel muhasebe politikaları ile UMS/UFRS'de belirlenmiş politikalar arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 6. MUGT'den UMS/UFRS'lere Geçişin Etkileri

Sektörler	Özkaynakta Artış		Özkaynakta Azalış		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Gıda, İçki ve Tütün	16	68	3	32	19	100
Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	22	77	6	23	28	100
Orman Ürünleri, Mobilya ve Kâğıt Ürünleri	6	61	5	39	11	100
Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik	20	57	4	43	24	100
Taş ve Toprağa Dayalı	13	53	13	47	26	100
Metal Ana Sanayi	9	95	3	5	12	100
Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	12	63	10	37	22	100
Diğer	2	100	0	0	2	100

UMS/UFRS'lere geçişin özkaynak üzerinde önemli düzeyde negatif etkisi olduğu sektörler; Kimya, Petrol, Kauçuk (%43) ile Plastik ile Taş ve Toprağa Dayalı (%47) sektörler olmuştur. UMS/UFRS'lere geçişin şirketlerin daha güçlü özsermayeye sahip olduğu sektör, Metal Ana Sa-

nayi sektörü (%95) olmuştur. Bu sektörde faaliyet gösteren şirketlerin özkaynaklarında önemli düzeyde artış sağlanmıştır. Bunun en önemli nedeni ise, sermaye yedeklerindeki artış olmuştur. Sermaye yedeklerinde artışa neden olan en önemli etken ise, yeniden değerleme fonudur. Blanchette ve diğerleri (2011) yaptıkları çalışmada, UMS/UFRS'lerin finansal tablo kalemlerinde etkilerinin farklı olduğunu, bazı şirketlerde artış, bazılarında azalışa neden olduğunu ifade etmişlerdir. Terzi ve diğerleri (2013) yaptıkları çalışmada UMS/UFRS'lere geçişin neticesinde Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri, Orman Ürünleri, Mobilya ve Kâğıt Ürünleri ile Taş ve Toprağa Dayalı sektörün piyasa değeri açısından en fazla etkilendiğini ifade etmişlerdir.

UMS/UFRS'lere geçişin özkaynaktaki etkisini açıklayabilmek amacıyla her bir değişkenin birbiriyle olan korelasyon ilişkisi hesaplanmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uymamasından dolayı Spearman korelasyon katsayısı (rho) kullanılmıştır. Bu amaçla oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir:

$\mathbf{H_0}$: UMS/UFRS değişkeni ile MUGT değişkeni arasında bir korelasyon yoktur.

$\mathbf{H_1}$: UMS/UFRS değişkeni ile MUGT değişkeni arasında bir korelasyon vardır.

İstatistiksel açıdan anlamlı olan değişkenler için oluşturulan hipotezler rho test istatistiği ile sınanmış olup, yapılan analiz sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Spearman Korelasyon Analiz Sonuçları

Değişkenler	rho	Sig. (2-tailed)	Değişkenler	rho	Sig. (2-tailed)
$VAR02_{(UFRS-MUGT)}$	0,85	0,000	$VAR19_{(UFRS-MUGT)}$	0,72	0,000
$VAR04_{(UFRS-MUGT)}$	0,81	0,000	$VAR22_{(UFRS-MUGT)}$	0,78	0,000
$VAR06_{(UFRS-MUGT)}$	0,79	0,000	***$VAR24_{(UFRS-MUGT)}$***	***0,77***	***0,000***
$VAR08_{(UFRS-MUGT)}$	0,71	0,000	$VAR25_{(UFRS-MUGT)}$	0,39	0,000
$VAR09_{(UFRS-MUGT)}$	0,76	0,000	$VAR27_{(UFRS-MUGT)}$	-0,18	0,032
$VAR12_{(UFRS-MUGT)}$	0,74	0,000	$VAR28_{(UFRS-MUGT)}$	0,43	0,000
$VAR14_{(UFRS-MUGT)}$	0,79	0,000	$VAR29_{(UFRS-MUGT)}$	0,38	0,000
$VAR16_{(UFRS-MUGT)}$	0,83	0,000	***$VAR30_{(UFRS-MUGT)}$***	***0,65***	***0,000***
$VAR17_{(UFRS-MUGT)}$	0,79	0,000	$VAR31_{(UFRS-MUGT)}$	0,78	0,000
$VAR18_{(UFRS-MUGT)}$	0,66	0,000			

Korelasyon katsayısı, iki değişken arasında etkileşimin olmadığı durumda 0, tam bir etkileşim varsa 1, ters yönlü ve tam bir etkileşim varsa -1 değerini alır. Buna göre yapılan analizde korelasyon katsayısı, 0,00-0,49 arasında olan değişkenlerde (4 değişkende) düşük derecede, 0,50-0,74 arasında olan değişkenlerde (5 değişkende) orta derecede, 0,75-1,00 arasında olan değişkenlerde (10 değişkende) kuvvetli bir ilişki tespit edilmiştir. Tablo 7'de gösterilen değişkenlerin anlamlılık düzeyleri ($p<0,05$) olduğundan H_0 hipotezi reddedilmiştir. Böylece değişkenler arasında korelasyon olduğu belirlenmiştir.

Bazı değişkenlerin ise p değeri hesaplanamamış, VAR27 değişkeninde ise rho negatif hesaplanmış ve anlamlılık düzeyi %5'den daha küçük bulunmuştur. Bazı değişkenlerde rho hesaplanamamasının nedeni ise, UMS/UFRS'lerde bazı hesap kalemlerinin MUGT'de olmamasıdır. Örneğin ertelenen vergi varlık/yükümlülükleri yerel düzenlemelerde mevcut değildir.

UMS/UFRS'lere geçişin özkaynaktaki etkisi açısından incelendiğinde VAR24'de rho katsayısı 0,77 ($p<0,000$) olarak hesaplanmıştır. Bu durum, UMS/UFRS kapsamında hazırlanan finansal tablolardaki özkaynak değerinin MUGT kapsamında raporlanan değerden istatistiksel açıdan farklılık gösterdiği ve aralarında kuvvetli ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Özkaynak grubu içindeki değişimin temel nedeni ise Geçmiş Yıl Kar/Zararları kalemidir. UMS/UFRS'lere geçişten en fazla etkilenen kalemin Geçmiş Yıl Kar/Zarar (VAR30) kalemi olduğu görülmektedir ($rho=0,63$, $p<0,000$). Bunun nedeni ise, UFRS 1 "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması" gereğince UMS/UFRS'lere geçişten kaynaklanan farkların Geçmiş Yıl Kar/Zararları ile ilişkilendirilmesi gereğidir.

4.2. UMS/UFRS'ye Geçişin Finansal Tablo Kalemlerine Etkileri

Seçilen şirketlerin her biri, UMS/UFRS'lerin izin verdiği ve kendi durumları ile uyumlu muhasebe politikalarını uygulamaktadır. Örneğin, amortisman hesaplamasında normal amortisman yöntemi kullanılabileceği gibi üretim miktarları yöntemi de kullanılabilir. Her bir şirketin UMS/UFRS'ler kapsamında yaptığı düzeltmeler, MUGT kapsamında düzenlenen finansal tabloda raporlanan özkaynak tutarını değiştirmektedir. Çünkü UMS 1 "Finansal Tabloların Sunumu" standardında özkaynak, varlık ve yükümlülükler arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle özkaynak, net varlık olarak da tanımlanabilmektedir. Bundan dolayı varlık ve kaynaklarda yapılan düzeltmeler, özkaynak değerini etkilemektedir. Tablo 8'de şirketlerin

finansal tablo kalemlerinde UMS/UFRS'lere göre yapılan önemli düzeltmelerin MUGT'ye göre değişimleri, ortalama yüzdeler üzerinden gösterilmiştir. Yüzdelerin hesaplanmasında, MUGT'ye göre raporlanan finansal tablo kaleminin toplamı ile UMS/UFRS'lere göre raporlanan finansal tablo kaleminin toplamı arasındaki farklar, MUGT'ye göre raporlanan finansal tablo kaleminin tutarına oranlanarak tespit edilmiştir. Hesaplamada MUGT'ler baz alınmıştır. Buna göre değişimlerin hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$\textbf{Değişim \%} = \frac{MUGT_{VARi} - UMS/UFRS_{VARi}}{MUGT_{VARi}}$$

Yukarıdaki formüle göre pozitif değerler, UMS/UFRS'ye geçişin MUGT üzerinde azalışa neden olduğunu, tersi durum ise UMS/UFRS'lere geçişin şirketlerin finansal raporlamaları üzerinde artışa neden olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. Finansal Durum (Bilanço) Kalemlerindeki Önemli Düzeltmelerin Etkileri

Değişkenler	Değişim	Değişkenler	Değişim
VAR04	%25	VAR30	%55
VAR06	%18	VAR05	MUGT'de Yok.
VAR17	%41	VAR07	MUGT'de Yok.
VAR19	%51	VAR11	MUGT'de Yok.
VAR27	-%223	VAR20	MUGT'de Yok.
VAR28	%62	VAR 26	MUGT'de Yok.
VAR29	%61		

UMS/UFRS'lere geçişin özkaynak kalemleri üzerinde etkisi %50'nin üzerinde gözükmektedir. Ancak sermaye yedeklerindeki değişim ise daha fazla oranda gerçekleşmiştir. Bunun başlıca nedeni ise UMS 16 "Maddi Duran Varlıklar" ve UMS 38 "Maddi Olmayan Duran Varlıklar" kapsamında yapılan yeniden değerleme farklarıdır. Aisbitt (2006) de yaptığı çalışmada, özkaynak kalemleri hariç, diğer değişkenlerin UMS/UFRS uyumundan en çok etkilenen değişkenler olduğunu saptamıştır. Bu çalışmada ise UMS/UFRS uyumundan en çok etkilenen değişkenlerin özkaynak kalemleri olduğu, ancak diğer kalemlerdeki etkinin de büyük olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tabloda yer almamakla birlikte, canlı varlıklar (VAR05), ertelenen vergi varlıkları ve yükümlülükleri (VAR07 ve VAR20), yatırım amaçlı gayrimenkuller (VAR11) ve karşılıklı sermaye düzeltmesi

(VAR26) kalemlerinin MUGT'de raporlaması yapılmamaktadır. Dolayısıyla UMS/UFRS'lere geçişin uygulamacılar üzerindeki en önemli etkilerinden birisi de bu kalemlerin raporlanması ve muhasebe politikalarının uygulanması olacaktır.

SPK tarafından yayınlanan finansal tablo formatında yer alan "Karşılıklı İştirak Düzeltmesi" kalemi, konsolidasyona dahil olan ortaklığın sermayesinde pay sahibi olmaları durumunda, ana ortaklığın ödenmiş sermayesinin yasal kayıtlardaki tutarıyla gösterilmesi için kullanılan bir finansal tablo unsurudur. Karşılıklı sermaye ilişkisinde birden fazla şirketin bir araya gelmesi ve bunların birbiriyle ortak-iştirak ilişkisi içinde olması durumu söz konusudur (Terzi 2011, 104).

Değişimlerin etkisi genellikle UMS/UFRS'lere göre raporlanan tutarların MUGT doğrultusunda raporlanan tutarlara göre daha az olduğu yönündedir. Bu durum, MUGT'e göre hazırlanan finansal tabloların gerçeğe uygun sunumu yapmamasından kaynaklanmaktadır. Ancak değerlendirmeler toplam ortalama rakamlar üzerinden yapıldığından her bir şirket için bu durumun geçerli olduğu söylenemeyebilir. Nitekim Terzi ve diğerleri (2007) ile Terzi ve diğerleri (2008) yaptıkları vaka çalışmasında UMS/UFRS'lere geçişin özkaynak tutarını azalttığını tespit ederlerken, Terzi (2008) yılında yaptığı çalışmada özkaynak tutarının arttığını örnek vakada göstermiştir.

5. SONUÇ

Ülkelerin muhasebe uygulamaları arasındaki farklılıklar nedeniyle, son birkaç yılda, finansal raporlamada uluslararası yakınsamaya gidilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla global standartların oluşturulması gereği, öncelikle IASB tarafından ele alınmış ve Avrupa Birliği tarafından da ciddi bir biçimde desteklenmiştir. Günümüzde Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerde borsaya kote olan şirketler, MUGT yerine UMS/UFRS'ye uygun finansal tablolar hazırlamaktadır. Bu uyum süreci, Türkiye'de Avrupa Birliği'ne uyum sağlanması için 2005 yılında İMKB'ye kayıtlı şirketler için UMS/UFRS'lerle uyumlu finansal tablo hazırlama zorunluluğu ile başlamıştır. 2012 yılında yürürlüğe giren TTK ile UMS/UFRS'lere uyumlu finansal tablo hazırlama zorunluluğu halka açık şirketlerin yanında hisseleri borsada işlem görmeyen bazı şirketleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

UMS/UFRS'lere geçiş, mevcut muhasebe sistemi açısından ele alındığında, şirketlerin bilanço ve gelir tablosunda önemli değişikliklere neden olmaktadır. Ayrıca ek mali tablolar olarak bilinen özkaynak de-

ğişim tablosu ve nakit akım tablosunun sunumu da zorunlu hale gelmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda, UMS/UFRS'lere göre hazırlanan finansal tablolardaki özkaynak kalemleri ile MUGT'lere göre hazırlanan finansal tablolarda sunulan özkaynak kalemleri arasındaki farklılıklar %1 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu durum UMS/UFRS'lere geçişin MUGT'lere göre düzenlenmiş finansal tablolardaki özkaynak tutarı üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermiştir. Ayrıca yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgular literatürle uyumludur.

Finansal tablo kalemlerinde meydana gelen önemli değişimlerin nedenlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

• VAR04 ve VAR17'te ortaya çıkan değişimlerin temel nedeni, UMS 39 "Finansal Araçlar: Ölçme ve Muhasebeleştirme" standardının getirdiği düzenlemelerdir. Bu standarda göre vadeli alacaklar/borçlar için etkin faiz yöntemiyle reeskont işleminin yapılması ve tahsil kabiliyetini kaybetme riski olan alacaklar için ihtiyatlılık gereğince karşılık ayrılmaktadır.

• VAR06'daki değişim ise, UMS 2 "Stoklar" standardı gereği, vadeli alımlardan kaynaklanan vade farkı giderinin UMS 39 kapsamında muhasebeleştirilmesi ve net gerçekleşebilir değer testi yapılarak karşılık ayrılmasından kaynaklanmaktadır.

• VAR19'da ortaya çıkan değişim ana nedeni, UMS 19 "Çalışanlara Sağlanan Faydalar" ve UMS 37 "Karşılıklar, Şarta Bağlı Varlıklar ve Borçlar" standardındaki ölçme ve değerlendirme işlemlerinden kaynaklanmaktadır. UMS 19'a göre kıdem tazminatı karşılığı ayrılması mecburidir. UMS 37'ye göre ise garanti yükümlülükleri ve aleyhteki davalar gibi işletmeden kaynak çıkışına neden olabilecek olan durumlar için karşılık ayrılması gerekmektedir.

• VAR25-VAR30 arasında ortaya çıkan değişimler, özkaynak kalemlerini içermekte olup, bu etkinin temel nedeni UFRS 1 "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması", UMS 16 ve UMS 38 standartlarının ölçme ve değerlendirme farklılıklarıdır.

Bu değişimlerin dışında yerel muhasebe uygulamalarında yer alan Tekdüzen Hesap Planı formatında yer almayan ve UMS/UFRS'lerin gerektirdiği bazı muhasebeleştirme ve ölçme politikaları vardır. Buna bağlı olarak da finansal tablo formatında bazı kalemlerin raporlanması gerekmektedir. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

• Biyolojik veya canlı varlıklar: UMS 41 "Tarımsal Faaliyetler"

standardı kapsamında yapılan bir düzenleme olup, zirai işletmelerin ve hayvancılıkla uğraşan işletmelerin hesap planlarında ve muhasebeleştirme ölçeklerinde değişiklik yapan bir standarttır.

• Ertelenen vergi varlıkları ve yükümlülükleri: UMS/UFRS'lerin mevcut uygulamaya getireceği en önemli değişiklikler arasında yer almaktadır. UMS 12 "Gelir Vergileri" standardı gereği, gelecekte vergiye konu olabilecek indirilebilir veya vergilendirilebilir farklılıklar da finansal tablolarda raporlanacaktır.

• Yatırım amaçlı gayrimenkuller: UMS 40 "Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller" standardı hükümlerine göre de işletmenin kullanımında olan maddi duran varlıklar dışındaki gayrimenkullerin ayrı bir sınıfta raporlanması gerekmektedir. Ayrıca UFRS 5 "Satış Amaçlı Elde Tutulan Maddi Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler" standardına göre de şirketler, satış amaçlı elde tuttukları maddi duran varlıkları da ayrı bir kalem de raporlayacaktır.

• Karşılıklı sermaye düzeltmesi: Grup şirketleri ile yapılan karşılıklı hisse alımından kaynaklanan ve ana ortaklığın sermayesine ne oranda grup şirketlerinin sahip olduğunun gösterilmesi amacıyla kullanılan bir kalemdir.

Wilcoxon Signed Rank testinin sonuçları incelendiğinde (Bkz. Tablo 5) UMS/UFRS'lere geçişin şirketler açısından önemli bir dezavantajı, TTK'nın 376. Maddesi "S*ermaye Kaybı*" gereğince ortaya çıkmaktadır. Çünkü tüm özkaynak kalemlerinde UMS/UFRS ile MUGT arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Spearman korelasyon analizinde ise bu ilişki %77 olarak belirlenmiştir. Ayrıca değişimden en çok etkilenen kalemler olarak, geçmiş yıl kar/zararları ile dönem kar/zararı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle UMS/UFRS'lere geçişte bazı şirketlerin geçmiş yıl karları azalmakta ve zararları artmaktadır. Nitekim Tablo 6'da gösterildiği gibi 44 şirketin özkaynak tutarında azalış ortaya çıkmıştır. Bu durum da 376. Madde gereğince aşağıdaki riskleri ortaya çıkarmaktadır:

• Sermaye ile kanuni yedek akçelerin toplamının *yarısının* zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde yönetim kurulu, genel kurulu derhal toplantıya çağırılacak ve gerekli iyileştirici önlemler sunulacak.

• Sermaye ile kanuni yedek akçelerin toplamının *üçte ikisinin* zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurul derhal toplantıya çağırılacak ve bu sermaye ile yetinme veya sermayenin tamamlanması kararı alınacak.

Yapılan çalışmanın İMKB İmalat Sanayi'sine kayıtlı şirketleri kap-

saması, çalışmanın en önemli kısıtıdır. Gelecekte yapılacak çalışmada finans sektörünün, teknoloji, enerji gibi diğer sektörleri de kapsaması daha geniş düzeyde etkinin tespit edilmesine imkan sağlayacaktır. Çalışmamızda İMKB'de kote olan finans sektöründeki şirketlerin analize dahil edilmemesinin en önemli nedeni ise, finansal tablo formatlarının farklılığı olup, üretim sektöründeki şirketlerle karşılaştırılabilirlikte ortaya çıkabilecek dezavantajlardır.

6. KAYNAKÇA

Ağca, A. ve R. Aktaş. 2007. "First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms", Problems and Perspectives in Management, 5(2): 99-112.

Aisbitt, S. 2006. "Assessing the Effect of the Transition to IFRS on Equity: The Case of the FTSE 100", Accounting in Europe, 3: 117-133.

Blanchette, M., É.R. Francois, ve G. Jean-Yves. 2011. "The Effects of IFRS on Financial Ratios: Early Evidence in Canada", http://www.cga-canada.org/en-ca/ResearchReports/ca_rep_2011-03_IFRS_early_adopters.pdf (Erişim: 10/04/2012)

Büyükşalvarcı, A. ve S. Uyar. 2011. "Farklı Muhasebe Düzenlemelerine Göre Hazırlanan Mali Tablolardan Elde Edilen Finansal Oranlar İle Şirketlerin Hisse Senedi Getirileri ve Piyasa Değerleri Arasındaki İlişki", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 53: 25-48.

Callao, S., J. I. Jarne ve J. A. La´ınez. 2007. "Adoption of IFRS in Spain: Effect on the Comparability and Relevance of Financial Reporting", Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 16: 148-178.

Callao Gaston, S., C F. Garcia, J. I. J. Jarne, ve J. A. L. Gadea. 2010. "IFRS Adoption in Spain and the United Kingdom: Effects on Accounting Numbers and Relevance", Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting, 26: 304-313.

Guggiola, G. 2010. "IFRS Adoption In The E.U., Accounting Harmonization And Markets Efficiency: A Review", International Business & Economics Research Journal, 9(12): 99-112.

Harris, T.S., M. Lang ve H. P. Moller. 1994. "The Value Relevance of German Accounting Measures: An Emprical Analysis", Journal of Accounting Research, 32(2): 187-209.

Haverals, J. 2007. "IAS/IFRS in Belgium: Quantitative Analysis of the Impact on the Tax Burden of Companies", Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 16: 69-89.

Iatridis, G. 2010. "IFRS Adoption and Financial Statement Effects: The UK

Case", International Research Journal of Finance and Economics, 38: 165-172.

Lantto, A.M. ve P. Sahlstrom. 2009. "Impact of International Financial Reporting Standard Adoption on Key Financial Ratios", Accounting and Finance, 49: 341-361.

Terzi, S., Ş. İ. Kıymetli ve F. Bülbül. 2007. "UFRS'nin Türkiye'de İlk Uygulanması İçin Açılış Bilançosu Hazırlanması", Mali Çözüm Dergisi, 17(81): 103-129.

Terzi, S. 2008. "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulaması: Bir Endüstri İşletmesi Örneği", Mali Çözüm Dergisi, 17(88): 59-85.

Terzi, S., Ş. İ. Kıymetli ve F. Bülbül. 2008. "UFRS'ye Göre Cari Dönem Bilanço Tablosunun Hazırlanması", Mali Çözüm Dergisi, 18(90): 103-129.

Terzi, S. 2011. "Finansal Raporlama Açısından Karşılıklı İştirak İlişkisi ve Muhasebeleştirilmesi", Vergi Sorunları Dergisi, 34(277): 103-112.

Terzi, S., R. Öktem ve Ş. İ. Kıymetli. 2013. "Impact of Adopting International Financial Reporting Standards: Empirical Evidence from Turkey", International Business Research, 6(4): 55-66.

() VAR05, VAR07, VAR11, VAR20 ve VAR 26 değişkenleri, MUGT'ne göre hazırlanmış finansal tablolarda yer almadığından Wilcoxon Signed Rank Testi uygulanmamıştır. Bunun nedeni ise, istatistiksel açıdan karşılaştırma yapılma imkanının olmamasıdır.

(Footnotes)

1 Bazı değişkenler, MUGT'ne göre hazırlanan finansal tablolarda yer almamaktadır. Örneğin Canlı Varlıklar gibi. Bundan dolayı bu değişkenler için sadece UMS/UFRS'ye göre hazırlanan finansal tablo bilgileri esas alınarak normallik sınaması yapılmıştır.

Copyright of World of Accounting Science is the property of Muhasebe Bilim Dunyasy Dergisi and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.